

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Kirjallisuutta ja digiä! Loppuseminaari Turun kaupunginkirjastossa 12.6.2026

Kati Launis, Aino Mäkikalli, Viola Parente- Čapková & Veli-Matti Pynttäri

Digitaaliset menetelmät Suomen kirjallisuushistorian uudistajina

(Suomen Akatemia, 2022–2026; <https://sites.utu.fi/digital-history-literature-finland/>)

WP1 Kirjallisuushistoria

PI Kati Launis (UEF), Aino Mäkikalli,
Viola Parente- Čapková & Veli-Matti
Pynttäri

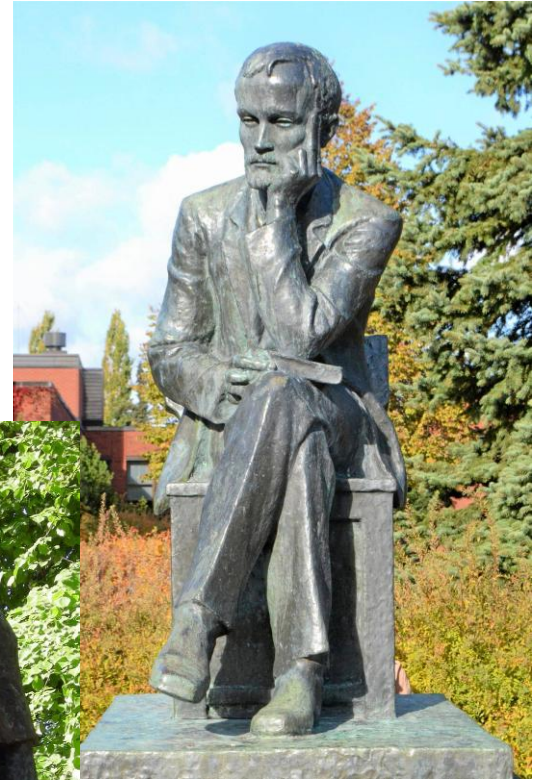
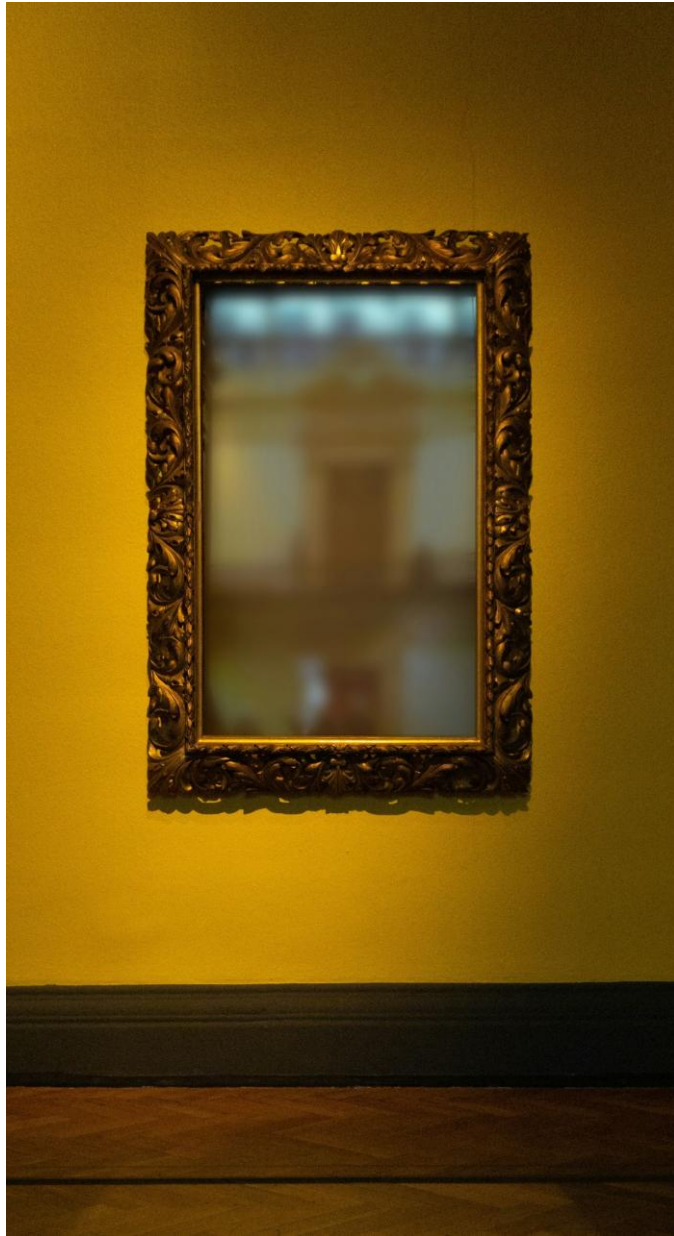

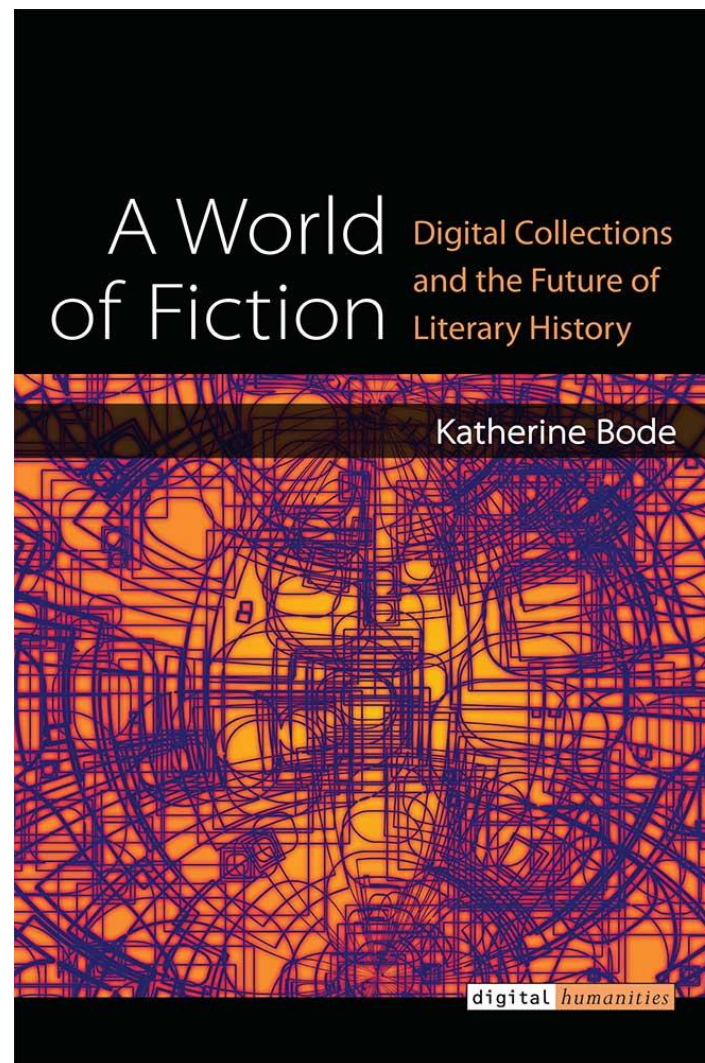
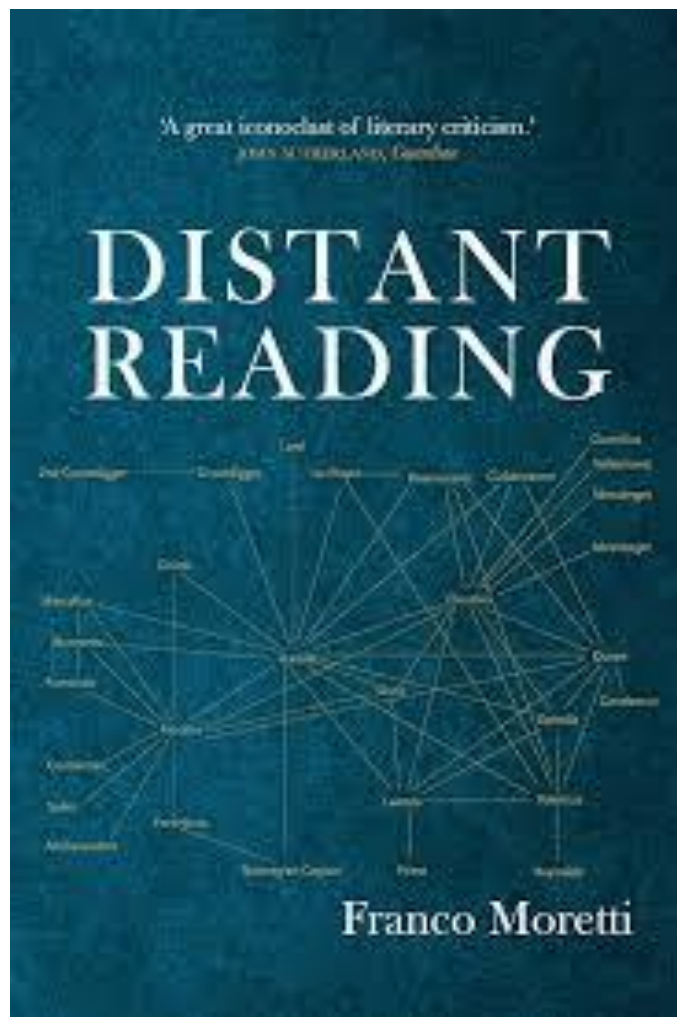
WP 2 Datatieteet

PI Leo Lahti (TY)
Julia Matveeva

WP 3 Digitaaliset resurssit

PI Osma Suominen
(Kansalliskirjasto)

AVAIN KIRJALLISUUDENTUTKIMUKSEN AIKAKAUSLEHTI
1/2025

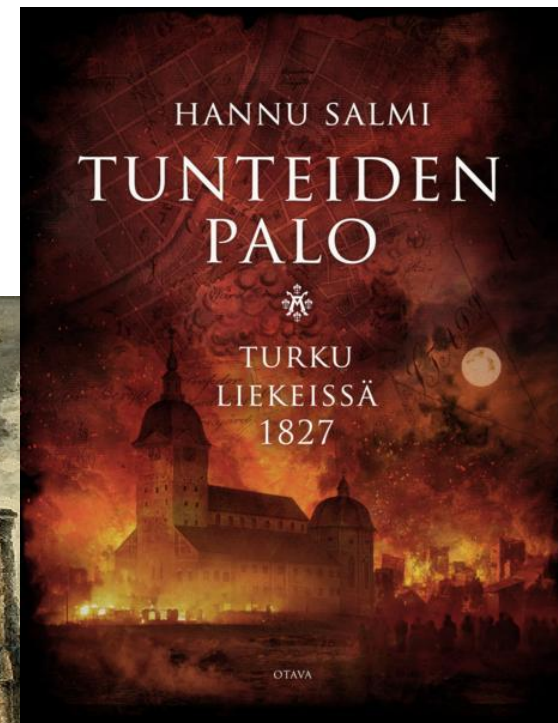
2020-luvun kirjallisuus-
historian uudistuvat metodit /
Uudistuva lajitutkimus /
Fennica ja 1800-luvun kir-
jallisuushistoria / Litteratur-
historiens glömska /
L. Onervan varhaistuotanto
korpusstilistiikan valossa

Suomen Kansallisbibliografia Fennica

<https://www.kansalliskirjasto.fi/en/services/fennica-finnish-national-bibliography>

- Suomen kansallisbibliografia, joka sisältää tietoa kirjoista vuodesta 1488, lehdistä vuodesta 1711, sarjajulkaisuista, kartoista, audiovisuaalisista ja elektronisista aineistoista
- Suomen kirjallisuuden ensimmäinen kokoelma tuhoutui Turun palossa 1827

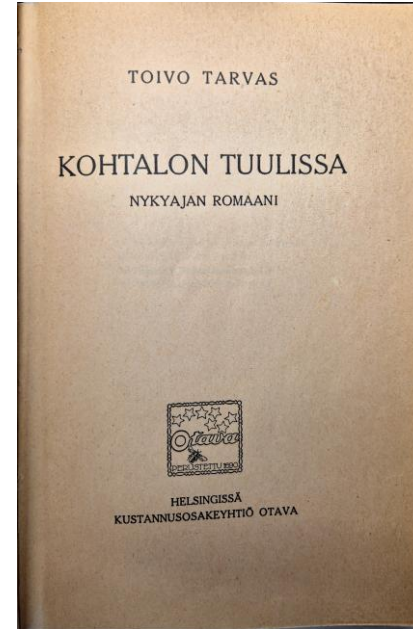
Metadatan luonteesta ja tutkimisesta

- Metadata eli bibliografinen kuvailutieto kertoo
  - Tekijästä ja nimimerkeistä
  - Teoksesta: otsikot, koko, muoto, sivumäärä, kieli
  - Julkaisemisesta: kustantaja
- Bibliografiat luovat kirjallisuushistoriaa, eivät ainoastaan toimi tiedonhaun välineinä. Ne sisältävät paljon informaatiota, jota voidaan jalostaa määrälliseen analyysiin soveltuviin muotoihin.

Esimerkki: laji kuvailutiedoissa

- Laji on yksi kaunokirjalliseen teokseen liittyvä piirre, joka on kuvattu bibliografioiden **kuvailutietoihin** kattavasti MARC 21 –formaatin kenttiin
- Kuvailutiedot tarjoavat tietoa lajista luokittelun välineenä ja tietoa siitä, miten kirjailijat/kustantajat ovat halunneet määritellä teosta
- Esimerkiksi kenttä 245b kertoo teoksen alanimikkeen, joka kuvassa on "Nykyajan romaani"
- Jos bibliografioiden kuvailutieto jätetään huomiotta, suuri osa kirjallisuushistoriaa ja kulttuuriperintöä jää pimentoon.

Korpuksen muotoileminen Fennicasta

pähkinäkuoressa

Satu Niininen (KK), Veli-Matti Pynttari (UEF), Julia Matveeva (TY)

n. 65.000
nimikettä
1809–1917

n. 9200
kirjaa 1809–1917
kauno-
kirjallisuus-
signumein

n. 4500
aikuisille
suunnattua
kaunokirjallista
teosta
kotimaisilla
kielillä

n. 2.800
kaunokirjallisuuden
ensipainosta
suomen ja ruotsin
kielellä (tekeillä
manuaalisesti ja
automatisoidusti)

Tekeillä: Tietokanta 1800-luvun kaunokirjallisuuden ensipainoksista

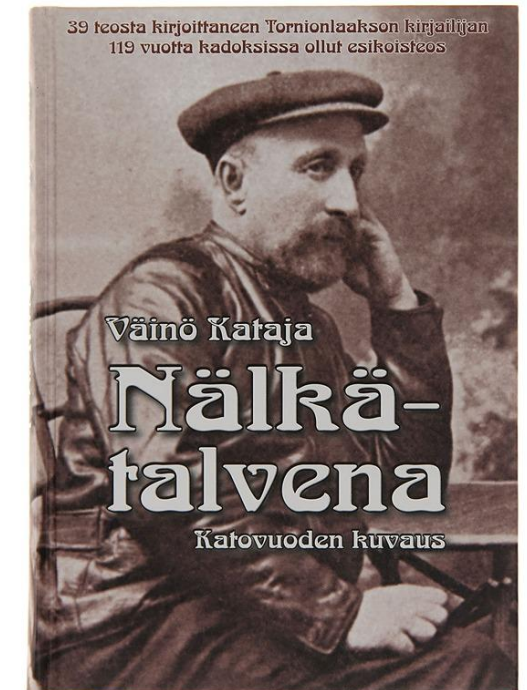
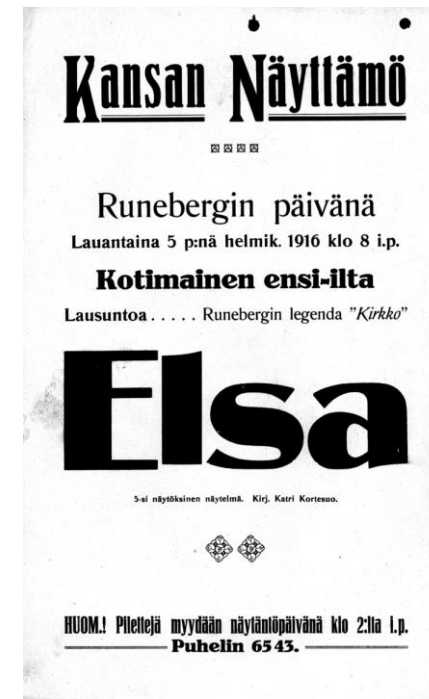
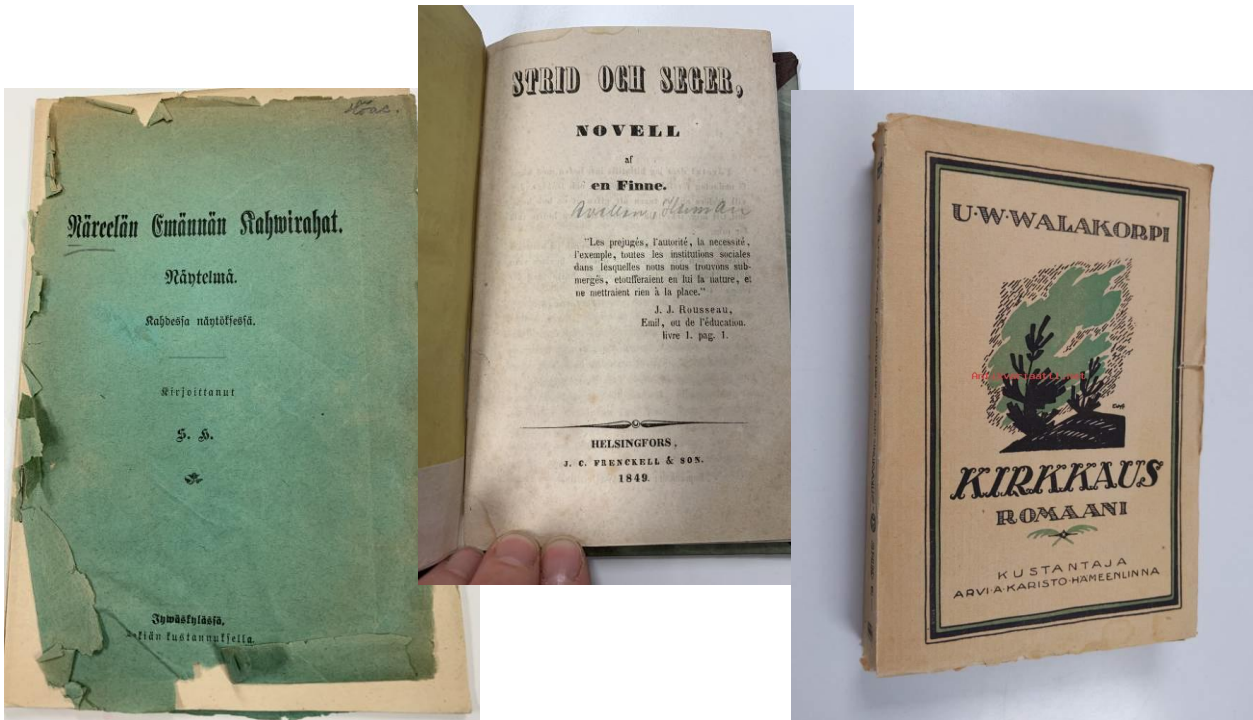
- Dataintensiivisen tutkimuksen DITLab (UEF): <https://uefconnect.uef.fi/ditlab/>
- Tietokantaa rakennetaan yhdistämällä kirjallisuushistorioitsijoiden manuaalista työtä ja data-asiantuntijoiden automatisoitua, toistettavuuteen pyrkivää työtä

Title	Author	Gender	Year	Publisher	Language	Signum
Skaldestycken	Franzen, Frans Michael,	Male	1810	—	Swedish	Ruots. kaunokirj. 1-1972
Kirjoituksia Jak Juteinlta Ensimmäinen osa	Juteini, Jaakko	Male	1810	painettu Frenchellin kirjapainossa	Finnish	H Beespää Kaunokirjallisuus 1
Muisto-patsas Suomessa Aleksanderille I keisarille ja suurelle ruhtinaalle : koetus	Juteini, Jaakko,	Male	1815	Tekijä	Finnish	Suom. kaunokirj. 1
Wenäläinen, eli Runo Pohjan sodasta, aljettu Wenälässä ja päätetty Pariisissa yhteiseksi rauhaaksi	Juteini, Jaakko	Male	1816	A. Cederwaller	Finnish	H Beespää Kaunokirjallisuus 1
Suomalainen, eli Runo ahkeruudesta Suomessa	Juteini, Jaakko,	Male	1816	Tekijä	Finnish	H Beespää Kaunokirjallisuus 1
Kirjoituksia	Juteini, Jaakko,	Male	1816	Tekijä	Finnish	H Beespää Kaunokirjallisuus 1
Ihän suomalaisen sydämessä	Juteini, Jaakko,	Male	1816	Tekijä	Finnish	Suom. kaunokirj. 1
Kirjoituksia	Juteini, Jaakko,	Male	1816	Tekijä	Finnish	Suom. kaunokirj. 1

Näreelän emännän kahvirahat, Elsa ja noin 2800 muuta ensipainosta

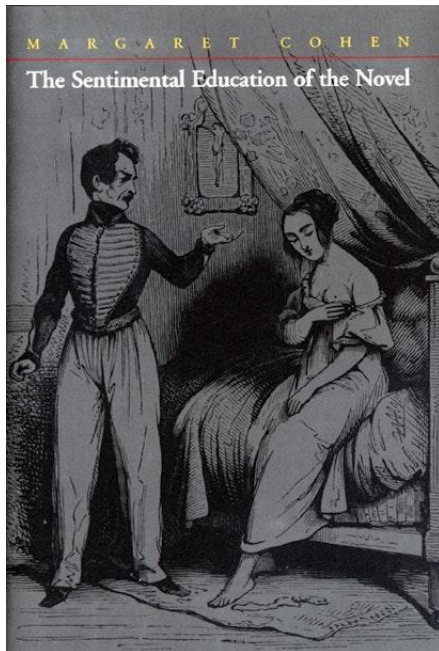

- Tuttujen (Juteini, Runebergit, Topelius, Hannikainen, Canth, Aho...) lisäksi lukemattomia lukemattomia teoksia ja tekijöitä

"The great unread" (Margaret Cohen 1999, 5-6, 23)

"Suuri lukematon" viittaa lukuisiin unohduksiin painuneisiin teoksiin, jotka aikanaan ovat voineet olla hyvinkin tunnettuja ja luettuja – teoksiin, jotka pitää "muistaa ja paikantaa ennen kuin niitä voi edes lukea".

Tuloksia & miten eteenpäin?... sekä kiitos kuulijat!

Verkostoja:
Kirjallisuushistorian
tutkimusverkosto:
<https://research.tuni.fi/kirjallisuushistoriaverkosto/>

Ensipainoslistaus
1800-luvun
kaunokirjallisuudesta ja tekeillä
oleva tietokanta

Artikkeleita
mm. [Avainlehdessä](#) ja
teoksissa
[Empiirinen lukemisen tutkimus](#) ja
[Lähestymitapoja kirjallisuuteen](#)

Hankkeesta kerrottiin
Australian tutkimusvierailuilla,
Splitin Erasmus-vaihdossa,
konferensseissa, luennoissa,
key note -puheissa – ja tässä
Turun seminaarissa

Jatkossa:
Sanomalehdissä julkaistu
kaunokirjallisuus

